

MBN AU § 96 Gränsvärden för luftkvalitet i detaljplaner

Ärendenummer: MBN 2025/490

Arbetsutskottets förslag till miljö- och byggnämnden

Miljö- och byggnämndens arbetsutskott beslutar att överlämna ärendet till nämnden utan förslag till beslut.

Upplysning

Inga särskilda förbehåll och instruktioner.

Sammanfattning

Luftföroreningar är den enskilt största miljörisken för människors hälsa och en av de främsta orsakerna till dödsfall och sjukdomar. Miljökvalitetsnormer för luft finns för att skydda människors hälsa och miljö.

EU har antagit ett nytt luftkvalitetsdirektiv (EU) 2024/2881, med nya normer för luftkvalitet som ska uppfyllas senast 2030. Direktivet är en revidering och sammanslagning av två befintliga direktiv om luftkvalitet i Europa, från 2004 och 2008. Vid revideringen har man bland annat skärpt flera av de föroreningsnivåer som tillåts i utomhusluft såsom småpartiklar och kvävedioxid. De nya kraven ska vara genomförda i svensk lagstiftning senast den 11 december 2026.

Samhällsbyggnadsförvaltningen i Region Gotland vill använda de nya föroreningsnivåerna i nya detaljplaner och planprogram redan innan de träder i kraft i Sverige. Detta för att tidigare ge rätt förutsättningar i planprocessen, underlätta hanteringen i ärendet, samt minimera risk för försening och onödig ekonomisk belastning som det kan innebära för sökande.

Bedömning

Luftföroreningar påverkar som känt både hälsa och miljön. De orsakar bland annat hjärt- och kärlsjukdomar, luftvägssjukdomar och förkortar livslängden. De orsakar även växtskador, korrosion, nedsmutsning, övergödning, försurning och klimatförändringar.

EU:s luftkvalitetsdirektiv fastställer krav på hur vi ska arbeta för att förbättra luftkvaliteten inom EU. Direktiven finns införlivat i medlemsländernas respektive lagstiftning. Gräns- och målvärdena i direktiven har genomförts som miljökvalitetsnormer i Sverige.

Bestämmelserna har nyligen setts över inom EU och ett reviderat luftkvalitetsdirektiv antogs under oktober 2024. Det nya direktivet förenklar EU:s regler om luftkvalitet genom att slå samman dagens två EU-direktiv till ett. Målet med direktivet är också att anpassa EU:s luftkvalitetsnormer till världshälsoorganisationens rekommendationer. Vid revideringen har man

bland annat skärpt flera av de föroreningsnivåer som tillåts i utomhusluft såsom farliga småpartiklar och kvävedioxid. De nya kraven ska vara införlivade i svensk lagstiftning senast den 11 december 2026.

I Sverige ska miljö kvalitetsnormer för luft följas vid planläggning och andra ärenden enligt Plan- och bygglagen. Det innebär att till exempel en detaljplans genomförande inte får försämra möjligheten att uppnå normerna.

Förvaltningen vill använda de nya föroreningsnivåerna redan innan de träder i kraft i Sverige, i planläggning enligt Plan- och bygglagen. Förutom att skydda människor och miljö är orsaken att ge rätt förutsättningar tidigare i planprocessen, då de nya nivåerna kommer hinna införlivas innan planen antas och vinner laga kraft. Att ändra förutsättningarna under planprocessens gång innebär risk för förseningar och onödigt ekonomisk belastning för sökande

Konsekvenser om de nya nivåerna används som ingångsvärde i planärenden:

- Bättre skydd för människor och miljö.
- Förutsägbarheten ökar i frågan om vilka utredningar som behöver tas fram och vilka anpassningar som kan komma att behövas.
- Utredningskrav på luft ökar sannolikt längs mer trafikerade gator i Visby i planärenden. Kraven kommer ändå, när de nya nivåerna införlivas i Sveriges lagstiftning inom ett par år.
- Minskad risk för ändringar under ärendets gång, ändringar som riskerar att försena och fördyra.

Ärendets behandling under mötet

Samhällsbyggnadsförvaltningen föreslår miljö- och byggnämnden besluta att anta nya gränsvärden för luftkvalitet i enlighet med nya luftkvalitetsdirektivet, fram till att dem införlivats i svensk lagstiftning, i nya planärenden enligt plan- och bygglagen.

Enhetschef Sara Lindh föredrar ärendet.

Ordförande Andreas Unger (M) yrkar att ärendet ska överlämnas nämnden utan förslag till beslut. Förvaltningen får i uppdrag att revidera tjänsteskrivelsen till miljö- och byggnämndens sammanträde.

Proposition

Ordföranden ställer proposition på eget yrkande och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse samhällsbyggnadsförvaltningen daterad 2025-03-25